

Architectural Photography Raheleh Zomorrodi Nia Summer 2006 RahelehZomorrodiNia@Caroun.com	عکاسی معماری راحله زمردی نیا تابستان 1385
--	--

پیشگفتار

کاخ سعدآباد از سمت شرق با گلابدره، از مغرب با ولنجک و از جنوب با تجریش همسایگی دارد. قامت بلند البرز در سمت شمال آن، قد برافراشته است. اینجا در زمان قاجار محل استقرار و سکونت تابستانی شاهان این سلسله بود. پس از کودتای 1299 در وسعتی تازه با الحاق محله هایی چون شاه محله، باغ محله، جعفرآباد، قاسم آباد، تپه علیخان و سعدآباد، به اقامتگاه تابستانی رضاخان اختصاص یافت. کاخها و کوشکهایی به مناسبت و ضرورتهای گوناگون در جای جای این پهنه در کنار درختان کهن سپیدار و سرو و با فاصله ای از بازمانده های بناهای قاجار که تن پوشی از آجرهای اخزایی خسته و فرسوده داشتند، سر برآورد و طی سالیان به 18 کاخ، هر کدام به سبک و شیوه ای در معماری، تبدیل شد.

انسان همیشه گذشته خویش را در طول تاریخ با دیده احترام نگریده است و همپای تلاش برای آینده، گذشته را نیز کنکاش نموده است. در این اندیشه بودم، که بی اختیار در ذهنم تصاویری دیدم مبهم از دسته های سرگردان انسان که دشتهای وسیع تاریخ را می پیمودند. سرزمینهایی پوشیده از تاریکی! و در خود اندوهی حس کردم، اندوهی که همه انسانهای تاریخ را به یکدیگر پیوند می دهد.

چه معماران پیری، که روزگاری اینجا هنر آفریده اند و چه شاهانی که اراده احداث این کاخها و بناها را نمودند، همه مرده اند و من اکنون اینجا ایستاده ام و فکر می کنم. تنها کاری که می توانم انجام دهم ثبت آثار آنان است و وظیفه ام پیوند گذشته به آینده است. به امید اینکه در ثبت تاریخ و میراث کشورم و هنر معماران و بنایان و نه تنها اراده شاهان، همراه کوچکی باشم.

تاریخچه سعدآباد

باغ سعد آباد با مساحتی در حدود هشتاد هکتار در دامنه رشته کوههای البرز و دره سرسبز دربند و شهرستان شمیرانات، که اکنون به شهر تهران متصل شده است، قرار دارد. این باغ در امتداد رودخانه دربند کشیده شده است و قرارگیری کاخهای بیلاقی نیز اکثراً در کنار حاشیه رودخانه صورت گرفته و باغ را بصورت خطی در آورده است. مجموعه سعدآباد دارای جنگلهای طبیعی، چشمه سارها، باغستان ها، گلخانه ها و خیابانهای متعدد پوشیده از گل و درخت است، که در طول سالیان، کاخهای متعدد در مساحتی گسترده با امکاناتی نظیر استخر، زمین بازی و باغ ... برای استفاده نزدیکان شاه ساخته شده است.

در این مجموعه 18 کاخ بیلاقی کوچک و بزرگ متعلق به خاندان پهلوی، ساختمانهای اداری، تأسیساتی، خدماتی، تقریبی و نیز راههای ارتباطی وجود دارند که به مرور و در طی دو دوره پهلوی ساخته شده است. سعدآباد متعلق به سعدالدوله وزیر امور خارجه محمد علی شاه بود که مجاور رودخانه و در کنار تپه علیخان قرار گرفته است.

رضاشاه باغ سعدآباد را از سردار اعظم، که پسر بانو عظمی دختر ناصرالدین شاه و خواهر تنی ظل السلطان بود، خریداری کرد. سپس تپه علیخان والی را از سردار همایون والی خرید. این باغ دارای دو عمارت بود. یکی کاخ احمد شاهی که در بالای تپه علیخان واقع شده بود؛ و دیگری خانه علیخانی، که در جای کاخ شهوند کنونی ساخته، و اکنون خراب و قصر سنگی جای آن بنا شده است. زمانیکه رضاخان در ابتدا باغ را اجاره کرد، چند ساختمان در آن از زمان قاجار باقی بود، که آنها را نگه داشت و پس از خرید باغهای اطراف شروع به احداث کاخهای خانوادگی کرد. رضاخان در احداث بنا سعی می کرد که روحیه معماری ایرانی در آنها حفظ شود. معماری این کاخها يك معماری ایرانی با سبک و اواخر قاجار و اوائل پهلوی داشت.

روش کار

من از یک دوربین قطع متوسط و فلکس بادی هاسلبلاد که قابلیت حرکتهای تیلت و شیفت را دارد (حرکت های تیلت و شیفت تا حد زیادی از اعوجاج دیوارها جلوگیری می کند و کمک مناسبی برای عکاسی معماری است، اگر چه در قطع متوسط کامل " نرمال" نمی باشد) استفاده کردم. در بیشتر عکسها از لنز 40 میلی متری (واید) بعلت زاویه باز آن و همبینطور لنز 80 میلی متری (نرمال) برای کادرهای بسته تر استفاده کرده ام .

ساختمانها وسیع هستند و برای به تصویر کشیدنشان احتیاج به لنز با زاویه باز داریم. موازی نگه داشتن کناره های تصویر در ساختمان بسیار ضروری است و برای این منظور از فلکس بادی استفاده کردم. باغ سعدآباد مناظر بسیار زیبایی دارد و به همین دلیل وسوسه آن مرا بر آن داشت، تا در تمام فصول از فضاهای بیرونی ساختمانهای سعدآباد